

Olie-dom!

Liturgiesuggesties:

Gezang 360

Psalm 63: 1 en 2

Gezang 177: 1, 2 en 3

Gezang 177: 6 en 7 (na viering avondmaal)

Mattheüs 25: 1-13

Psalm 33: 8

Gezang 262: 1 en 2

Geloofsbelijdenis zingen

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongelui,

Olie-dom!

Dat ben je als je met je auto langs de weg staat met een lege brandstoftank.

Dat overkwam mij enkele jaren geleden.

Een half uur wachten op de Wegenwacht.

Vijf liter brandstof en je kunt weer zonder problemen thuiskomen.

Met dank aan de wegenwachter die je weer op weg heeft geholpen.

Olie-dom!

Dat ben je als je je autosleutels in de kofferbak legt om er iets uit te halen en vervolgens de klep in het slot gooit.

Ook dat overkwam mij een keer.

Auto op slot.

Dan moet je een handige jongen zijn om met wat kunst en vliegwerk en een omgebogen ijzerdraadje van buiten je auto open te krijgen.

Of terug naar huis - reservesleutels halen.

Olie-dom!

In ons Nederlandse spraakgebruik ben je dan wel heel erg dom geweest.

Dan heb je iets olie-doms uitgehaald.

Iets dat je zelf gemakkelijk had kunnen voorkomen.

Iets dat niet had hoeven te gebeuren als je beter had opgelet.

Olie-dom!

*

In de gelijkenis die Jezus ons vertelt zijn vijf meisjes olie-dom.

Ze hebben geen olie, geen brandstof bij zich.

Daardoor kunnen ze straks - als de bruidegom komt - hun feestlampen niet laten branden.

Ze lopen tegen de lamp, komen te laat en missen daardoor het feest van de bruidegom en de bruid.

Olie-dom!

Olie-dom bent u, ben jij, als je Jezus' woorden hoort en ze niet in praktijk brengt.
Olie-dom.
Want straks, straks als Jezus op aarde terugkomt ... dan is het te laat.
Dan sta je buiten.
Dan deel je niet in de vreugde van het feest!

*

In Mattheüs 25 vertelt, broeders en zusters, jongelui, Jezus opnieuw een gelijkenis.
Een gelijkenis, een verhaal uit het leven van elke dag.
Je kunt je er wat bij voorstellen.
Het wordt je onmiddellijk duidelijk waar over het gaat. ... Mooi niet, dus!
Telkens weer blijken gelijkenissen moeilijk.
Niet voor niets zegt Jezus in Mattheüs 13, dat je er 'oren' voor moet hebben.
Je moet de betekenis en de bedoeling ervan 'horen'.
Met de oren ... van je hart. Een gelovig hart.
Anders snap je de gelijkenis niet.
Anders gaat de betekenis en de bedoeling van een gelijkenis aan je voorbij.

Het gaat namelijk in deze gelijkenis over hoe je nú bent en hoe je nú leeft.
Dát zal - zo blijkt uit de gelijkenis - straks uitmaken wat je toekomst zal zijn.
Je leven van nú is bepalend of je stráks wel of niet met Jezus de feestzaal mag binnen gaan.
Of je bent olie-wijs ... of je bent olie-dom!

*

De gelijkenis. In deze gelijkenis neemt Jezus ons mee naar de avond vóór de eigenlijke huwelijkssluiting.
Op die avond is men - in de dagen van Jezus - gewoon de bruid naar het huis te brengen, dat de bruidegom met hulp van anderen gebouwd en ingericht heeft.
Het huis waarin ze samen - na hun trouwdag - zullen gaan wonen.
De bruid wordt daarbij vergezeld door een hele groep bruidsmeisjes.
Tien bruidsmeisjes is niet ongewoon.
Als je feest viert in het Oosten dan doe je dat goed.
Met veel mensen en als het even kan ... dagen achter elkaar.

Het is dus de avond vóór de huwelijkssluiting.
De bruidegom is er uiteraard nog niet.
Hij is nog veel te druk met de voorbereidingen van het feest.
't Is ook een hele klus om een bruiloftsfeest van een week te organiseren!
Soms duurt het dan ook langer dan gepland en komt de bruidegom later dan verwacht.
Maar als hij komt, begeleid door zijn vrienden, die de komst van de bruidegom aankondigen, dan moeten de bruid en de bruidsmeisjes er klaar voor zijn.
Uit het huis komen dan de bruid en de bruidsmeisjes om de bruidegom en zijn vrienden tegemoet te gaan.
Met hun brandende lampen - het lijken wel lampions - vergezellen ze de bruidegom en zijn vrienden op weg naar de zaal van het feest.

Wanneer de hele bruiloftstoet binnen is ... kan het feest beginnen.

*

Tien maagden, tien bruidsmeisjes.

Vijf zijn er wijs. Vijf zijn er dwaas.

Maar ... wát maakt hen nu wijs en wát maakt hen wijs?

Op een middeleeuws schilderij staan de vijf dwaze meisjes geschilderd met domme uitdrukkingen in hun gezicht.

Erg knap zien ze er niet uit.

De andere, de vijf wijze meisjes kunnen zo van het schilderij weg lopen naar een fotosessie voor een nieuwe Wehkamp-gids.

Toch klopt mijns inziens dat schilderij niet met de Bijbel.

Natuurlijk zie je van buiten geen verschil.

Alle tien waren om zo te zeggen ... top-modellen.

Het verschil zat 'm ook niet in hun I.Q. of E.Q.

Nee, dwaas of wijs staat in verband met de lampen die ze meegebracht hebben om de bruidegom in te halen.

'Lampen': beter is om te spreken van fakkels. Jezus denkt daarbij aan een stok waarop een bakje bevestigd is. In het bakje op de stok wordt olie gedaan. Uit het bakje steekt een lont die gevoed wordt door de olijfolie. Lampen ... fakkels.

Van de tien bruidsmeisjes zijn er vijf wijs, omdat ze niet alleen fakkels meenemen, maar ook olie in een kruik.

Op het moment dat het nodig is kan de olie uit de kruik in het bakje op de stok van de fakkel gegoten worden.

Dan wordt de lont aangestoken en kan de fakkel geruime tijd branden.

Vijf meisjes zijn olie-dom, omdat ze wel fakkels meenemen, maar geen olie.

Dat wordt trouwens met nadruk door Jezus zo in de gelijkenis gezegd.

Geen olie!

Vers 3: "Want de dwaze namen haar lampen mede, maar geen olie."

Dus niet: Ze nemen een beetje olie mee en hebben door het lange wachten onvoldoende ...

Nee, ze nemen geen druppel olie mee!

Dat is natuurlijk olie-dom!

Hoe kun je een lont aansteken zonder dat er brandstof is?

Heel even misschien zal de lont vlamvatten, maar al gauw dooft het vlammetje uit.

De vijf olie-domme bruidsmeisjes lijken klaar te zijn voor het feest, maar - als de bruidegom komt - blijken ze er niet klaar voor te zijn.

De schijn bedriegt. Ze lopen - zonder hun olie - tegen de lamp.

Dat is de kern, de sleutel waar alles in deze gelijkenis om draait!

*

Olie-dom!

De olie-domme meisjes, jongelui, broeders en zusters, zijn in deze gelijkenis het beeld van mensen die wel in schijn, maar niet in werkelijkheid ... voorbereid zijn voor de komst van Jezus en voor het feest van God.

In werkelijkheid zijn ze andere mensen dan ze schijnen te zijn.

De Bijbel noemt zulke mensen ... 'huichelaars'.

En huichelaars zijn ... schijn-heiligen.

In de taal van het Nieuwe Testament, het Grieks, zijn schijn-heiligen: mensen, die een masker dragen.

Die twee levens leiden.

Ze doen zich anders voor dan ze in werkelijkheid zijn.

Ze verbergen hun ware aard achter een masker.

... Even een vraag tussen door: Wie durft zichzelf vanmiddag de spiegel voor te houden?

Heb jij, hebt u ook zo'n masker voor?

Durf je wel je ware gezicht te laten zien?

Aan de mensen om je heen?

Aan de Here Jezus Christus?

In Jezus' dagen liepen er nogal wat van die huichelaars rond.

Johannes de Doper, bijvoorbeeld, ontmaskert de Farizeeën en de schriftgeleerden door hen broedsel van slangen te noemen.

Ze doen zich uiterst vroom voor.

Maar als hun maskers vallen ... blijken ze kinderen van de slang, van de satan te zijn.

Ontdekkend, vind je niet?

Maar hoe zit het bij u en bij jou?

Hou je wel echt van Jezus?

Of doe je maar alsof?

Zie je uit naar zijn komst of kan het je eigenlijk niets schelen?

*

Jezus, broeders en zusters, jongelui, die zélf de Bruidegom is, vertelt ons deze gelijkenis om ons te waarschuwen.

'Het kan wel eens lang duren, voordat Ik op aarde terugkom.'

'Als je lamp niet brandt ... dan ken Ik je niet.'

'Dan kun je niet deelnemen aan het feest.'

'Dan sta je er straks buiten, in het donker, in de duisternis.'

Waarschuwendende woorden.

Maar ook bemoedigende woorden: 'Doe zoals die wijze meisjes deden.'

'Neem niet alleen je lamp mee, maar ook olie in je kruik.'

'Zorg dat er olie is'. 'Dan wordt het straks ook voor jou een fantastisch feest.'

*

Het schokkende in deze gelijkenis is in ieder geval dat de deur van de feestzaal gesloten blijft.

Zo zal het er bij een bruiloftsfeest bij ons - denk ik - nooit toe gaan.

Wie bij ons feest te laat komt kan altijd nog wel naar binnen.

Als het moet via een achterdeurtje of een zij-ingang.

Zo zal het niet gaan als het Koninkrijk der hemelen komt.
Dan zal óók voor kerkmensen, die genodigd zijn, de deur gesloten blijven.

Weet u trouwens wat mij in deze gelijkenis opviel?
Nergens in deze gelijkenis wordt gesproken over ... de bruid.
Zou Jezus misschien bedoelen dat al die tien meisjes zijn bruid zijn? ...
Jezus vertelt deze gelijkenis namelijk een paar dagen voor zijn sterven en opstanding.
De intocht in Jeruzalem ligt achter Hem.
Met gejuich hebben ze de Bruidegom begroet.
Er waren er velen die in Hem geloofden.
"Hosanna, gezegend Hij, die komt in de naam des Heren."
Jezus, de Bruidegom. Jezus, de Messiaanse Koning.
In de profeten van het Oude Testament was voorzeggd, dat als de Messias zich zou bekend maken, er feest zou zijn, een bruiloftsfeest.
Dan zou er gezongen, gegeten en gedronken worden.
Dan zou het volk van God ... zijn als een bruid.

Tien meisjes in de gelijkenis ... zijn - denk ik - het symbool van de bruid van Jezus Christus.
Vijf hebben zich ter dege op zijn - mogelijk wat late komst voorbereid.
Vijf hebben gedacht dat het zo'n vaart niet zou lopen.
In de gelijkenis die Jezus vertelt ... wijst de Bruidegom - zijn bruid van toen en van nu - op de noodzaak om te waken.
"Waakt dan, want gij weet de dag noch het uur."
'Als Ik kom, kom Ik als een dief in de nacht.'
Onaangekondigd. Onverwacht?
De fout van vijf dwaze meisjes is niet dat zij slapen - ze slapen immers alle tien.
Ze gaan in de fout ... omdat ze geen olie bij zich hebben.
Daarom zijn zij olie-dom!

*

Dus nog even iets over de olie.
Wat is de olie in de gelijkenis?
* Goede werken?
* Geloof?
* De Heilige Geest?
Ik denk dat we niet hoeven te kiezen.
Geloof wordt natuurlijk gewerkt en gevoed door de Heilige Geest.
En ons geloof komt natuurlijk in het licht ... door de vlam van goede werken.
Jezus spreekt in deze gelijkenis en in die hierop volgt: de gelijkenis van de talenten, over het in praktijk brengen van zijn woorden.
En even verderop in die hoofdstuk gaat het over het oordeel van de Zoon des Mensen.
Ook dan gaat het om de liefde voor Jezus en voor de naaste in praktijk te brengen.
Horen en doen dus.

De olie in de gelijkenis van Jezus kan niet gedeeld worden.

Je geloof en het doen van Jezus woorden kun je niet aan een ander overdragen of van een ander overnemen.

Je moet zélf de woorden van Jezus gedaan hebben, wil je bij zijn wederkomst niet buiten de bruiloftszaal blijven.

Wanneer we Jezus' woorden niet gedaan hebben ... is er voor ons geen plaats op het komende feest van God.

"Ik ken u niet", zal Jezus dan tegen ons zeggen.

Met die woorden werd iemand uit de synagoge gebannen.

De gelijkenis vanmiddag is dus hard: Zo bant de Bruidegom de olie-domme meisjes buiten het feest.

Zo bant Jezus ons dan van zijn bruiloft.

Beter nog: door geen 'olie' te hebben, sluiten we onszelf van het feest van God ... uit!

Dan ben je ... olie-dom!

*

Olie.

Dat is ... vanuit je persoonlijk geloof ... nú de woorden doen die Jezus zegt.

Daarop zul je be-oordeeld worden.

De apostel Paulus schrijft in 2 Korinthiërs 5 vers 10: "Want wij moeten allen voor de rechterstoel van Christus openbaar worden, opdat een ieder wegdrage wat hij in zijn lichaam verricht heeft, naardat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad."

Er zijn mensen die denken ... ik ben gedoopt, ik heb belijdenis gedaan van mijn geloof, ik ga 's zondags één of twee keer naar de kerk en ik vier geregeld het avondmaal mee.

Dat moet voor God wel voldoende zijn.

Op zich niet verkeerd, natuurlijk.

Ook dát vraagt God van u, van jou en van mij.

Maar er is meer.

Je geloof moet vrucht dragen ... in je doen en in je laten.

Je geloof in Jezus moet iets ... van zijn liefde voor jou weerspiegelen.

Hoe dan?

Jezus vraagt van ons om je geloof handen en voeten te geven.

Wat moet je dan doen?

Waken!

Vers 13: "Waakt dan, want gij weet de dag noch het uur." Waken dat is actief zijn.

Niet met de handen over elkaar zitten, maar aan de slag.

Wat vraagt Jezus ons dan te doen?

Verderop in dit hoofdstuk lezen we hoe concreet Jezus dat maakt:

- eten geven aan wie honger heeft;
- drinken geven aan wie dorst lijdt;
- huisvesten van wie vreemdeling is;
- kleden van wie naakt is;
- bezoeken van wie ziek of in de gevangenis is.

Kortom ... er zijn voor je naaste.

Met je woorden en met je daden.

Niet voor je eigen belang.
Maar om de liefde van Jezus voor jou ... aan die ander concreet gestalte te geven.

Geloof zonder werken, schrijft Jacobus, is een dood geloof.
Geloof is een daad-werkelijk geloof.
Geloof is niet wat turen in de toekomst, onverstoorbaar de wereld aan je voorbij laten gaan.
Geloof is waken.
Werken met de woorden van Jezus. In de verwachting dat Hij straks zal komen.
De zaak van zijn toekomst geeft jou en u en mij een taak voor het heden.
In het nu ligt ... hoe het straks worden zal: Binnen of buiten de bruiloftsmaal.
Aan u en jou en mij de keuze: Olie-wijs ... of olie-dom?

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Haarlem 24 maart 2002

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !